

**URZĄD
OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W KRAKOWIE**

31-011 Kraków, Pl. Szczepański 5
Tel./Fax (0-12) 421-75-79, 421-74-98
E-mail: krakow@uokik.gov.pl

L.dz.: RKR-500-2/03/WJ-15/03

Kraków, dnia 1 października 2003 r.

DECYZJA Nr RKR - 28/2003

Na podstawie art. 10 ust. 1 i 2 *ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. z 2003 r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do treści art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (Dz. U. Nr 18, poz. 172, z późn. zm.), po przeprowadzeniu - z urzędu - postępowania antymonopolowego przeciwko Zakładowi Energetycznemu Kraków S. A. z siedzibą w Krakowie, przy ul. Dajwór 27

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

1. Uznaje się za ograniczającą konkurencję i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ww. ustawy, praktykę polegającą na nadużywaniu przez Zakład Energetyczny Kraków S. A. pozycji dominującej na lokalnym rynku dostaw energii elektrycznej, poprzez:

- narzucanie w umowach sprzedaży energii elektrycznej konsumentom (odbiorcom indywidualnym) uciążliwych dla nich warunków, w świetle których prawa i obowiązki stron w zakresie sposobu rozliczeń i okresów rozliczeniowych określa taryfa dla energii elektrycznej ZEK S. A.,
- nieuwzględnienie w umowach sprzedaży energii elektrycznej postanowień dotyczących: jakości, niezawodności i ciągłości dostarczania i odbioru energii oraz odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy,

przy równoczesnym odesłaniu - w sprawach nieuregulowanych w umowie – do taryfy Zakładu, która nie jest odbiorcom dostarczana i której zmiana nie wymaga zmiany postanowień umowy.

2. Stwierdza się zaniechanie stosowania praktyk określonych w pkt 1, od dnia 26 września 2003 r., tj. z chwilą wprowadzenia przez Zakład do obrotu konsumenckiego nowego – zmienionego i uzupełnionego - wzorca umowy sprzedaży energii elektrycznej, poprzez dostarczanie dotychczasowym odbiorcom energii informacji o zmianach oraz zawieranie – w oparciu o ten wzorzec - indywidualnych umów z nowymi odbiorcami.

UZASADNIENIE

W toku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego organ antymonopolowy dokonał analizy treści wzorca „umowy sprzedaży energii elektrycznej” zawieranej z konsumentami, tj. nabywcami energii elektrycznej dla celów bezpośrednio niezwiązanych z działalnością gospodarczą - przez Zakład Energetyczny Kraków S. A. (zwanej dalej „umową”).

Organ antymonopolowy ustalił, iż umowa ta zawiera następujące postanowienia:

- 1) § 3 ust. 2, o treści: *„rozliczenia za dostarczanie energii elektrycznej odbywać się będą na podstawie odczytów liczników w okresach rozliczeniowych ustalonych przez Przedsiębiorstwo Energetyczne, według zasad, cen i stawek opłat zawartych w taryfie ZEK S. A. (...)”*,
- 2) § 9 ust. 4 lit. c), stanowiący że: *„w sprawach nieokreślonych niniejszą umową mają zastosowanie przepisy aktualne obowiązującej taryfy ZEK S. A.”*,
- 3) § 9 ust. 1, zgodnie z którym: *„wszelkie zmiany lub uzupełnienia umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności z uwzględnieniem ustępu drugiego”*, oraz
- 4) § 9 ust. 2, w brzmieniu: *„aneksu do umowy nie sporządza się w przypadku zmiany przepisów taryfowych, taryfy ZEK S.A. oraz wymiany urządzeń układu pomiarowo - rozliczeniowego”*.

Uwzględniając treść powyższych postanowień, organ antymonopolowy postanowieniem Nr RKR – 149/2003 z dnia 29 kwietnia 2003 r. wszczął z urzędu postępowanie antymonopolowe, pod zarzutem stosowania przez Zakład praktyk ograniczających konkurencję, polegających na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku dostaw energii elektrycznej poprzez:

- narzucanie w umowach sprzedaży energii elektrycznej konsumentom (odbiorcom indywidualnym) uciążliwych dla nich warunków, w świetle których prawa i obowiązki stron w zakresie sposobu rozliczeń i okresów rozliczeniowych określa taryfa dla energii elektrycznej ZEK S. A.,
- nieuwzględnienie w umowach sprzedaży energii elektrycznej postanowień dotyczących: jakości, niezawodności i ciągłości dostarczania i odbioru energii oraz odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy,

przy równoczesnym odesłaniu - w sprawach nieuregulowanych w umowie – do taryfy Zakładu, która nie jest odbiorcom dostarczana i której zmiana nie wymaga zmiany postanowień umowy - co może stanowić naruszenie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (zwanej dalej „ustawą o ochronie (...)”).

Ustosunkowując się do powyższych zarzutów, Zakład stanął na stanowisku, że – na gruncie obowiązujących przepisów – są one całkowicie nieuzasadnione. W swojej argumentacji Zakład szczegółowo przedstawił obowiązującą regulację prawną w zakresie

zasad i procedur ustalania taryf oraz jej treści, z powołaniem się przede wszystkim na normy *rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 14 grudnia 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie energią elektryczną* (Dz. U. z 2001 r. Nr 1, poz. 7) – zwanego dalej „*rozporządzeniem taryfowym*” (pismo z dnia 19 maja 2003 r.). Zakład wyjaśnił, jakie elementy merytoryczne obowiązkowo powinna zawierać taryfa każdego przedsiębiorstwa energetycznego, stwierdzając, że wszystkie one znalazły się w jego własnej Taryfie dla energii elektrycznej ZEK S.A. (zwanej dalej „Taryfą”). Podkreślił również, że postanowienia Taryfy Zakładu nie wykraczają poza normatywną definicję taryfy (pismo z dnia 16 czerwca 2003 r.). Opierając się na zasygnalizowanych wcześniej argumentach, Zakład stwierdził, że charakter prawny taryf nie pozwala na poddanie ich regulacjom na zasadach ogólnych przewidzianych w przepisach kodeksu cywilnego, tj. art. 384 i nast. k.c. Szczególna i wyczerpująca regulacja w tym zakresie przesądza o tym, że mamy do czynienia z *lex specialis* w zakresie ogólnych warunków umów. Zakład podniósł, że - w kontekście powyższych przepisów - nie ma również żadnego obowiązku doręczania treści taryf dla energii elektrycznej konsumentom.

W ww. pismach z dnia 19 maja i 16 czerwca 2003 r. Zakład wyjaśnił ponadto, że w każdym biurze obsługi odbiorcy są informowani – przy zawieraniu umowy - o możliwości otrzymania Taryfy w formie broszury, a także jej treść jest wywieszana. Natomiast w przypadku zmiany Taryfy odbiorcy są informowani o tym fakcie przez ogłoszenia w lokalnej prasie.

Osobno - w ww. pismach - Zakład wskazał na obowiązki kontraktowe, jakie nakładają na niego - jako dostawcę energii - przepisy energetyczne. Jego zdaniem, obowiązek zapewnienia jakości, niezawodności i ciągłości dostarczania i odbioru energii wynika wprost z przepisów *rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 25 września 2000 r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączania podmiotów do sieci elektroenergetycznych, obrotu energią elektryczną, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców* (Dz. U. Nr 85, poz. 957) – zwanego dalej „*rozporządzeniem przyłączeniowym*”. Nie ma zatem potrzeby powielania powyższych uregulowań w umowach sprzedaży energii elektrycznej zawieranych z odbiorcami indywidualnymi. Ponadto, sama Taryfa określa szczegółowo zasady odpowiedzialności Zakładu za niedotrzymanie warunków umowy. Z uwagi zatem na to, że – zdaniem Zakładu – Taryfa stanowi integralną część umowy, w tekście tej ostatniej nie muszą być powtarzane zapisy regulujące ww. odpowiedzialność Zakładu. Włączenie przywoływanych zapisów do treści umowy ma jedynie walor informacyjny, natomiast w żaden sposób nie wpływa na zakres praw i obowiązków stron umowy.

Mając powyższe na uwadze, organ antymonopolowy zważył, co następuje:

Istotą praktyk ograniczających konkurencję, określonych w art. 8 *ustawy o ochronie* (...), jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców. Ustawa nie wymienia w sposób wyczerpujący przejawów nadużywania pozycji dominującej na rynku, a jedynie ogranicza się w art. 8 ust. 2 do wyliczenia typowych przykładów zachowań przedsiębiorców mających charakter praktyk ograniczających konkurencję. Z uwagi na otwarty katalog tych praktyk nie ma formalnych przeszkód, aby został on rozszerzony także o działania przedsiębiorców noszące znamiona bezprawnego zachowania ograniczającego swobodę innych uczestników rynku lub eksploatującego pozycję na nim zajmowaną, np. poprzez naruszanie interesów konsumentów.

Ustawa o ochronie (...) nakłada na organ antymonopolowy obowiązek ustalenia rynku właściwego w sprawie, określenia siły rynkowej jego uczestników oraz zbadania, czy ich działania stanowią zagrożenie dla innych uczestników rynku, w tym konsumentów.

Właściwość przedmiotową analizowanego rynku wyznacza rodzaj działalności prowadzonej przez Zakład. W sprawie będącej przedmiotem rozpoznania jest to rynek dostaw energii elektrycznej. Geograficzne granice tego rynku wyznacza obszar własności sieci elektroenergetycznej Zakładu, a zatem obszar byłego województwa krakowskiego i nowosądeckiego. Na tak wyznaczonym rynku właściwym Zakład jest jedynym dostawcą energii elektrycznej, a zatem zajmuje na nim pozycję dominującą w rozumieniu art. 4 pkt 9 *ustawy o ochronie (...)*.

Po stronie popytowej uczestnikami rynku właściwego są m. in. odbiorcy indywidualni energii, tj. konsumenci, w rozumieniu art. 4 pkt 11 ww. ustawy. Działają oni w znacznym rozproszeniu, nie posiadając siły kontraktowej w stosunkach umownych z Zakładem.

W toku postępowania organ antymonopolowy ustalił, że Zakład stosuje w kontaktach z konsumentami (odbiorcami grupy taryfowej G) przygotowany przez siebie formularz umowy sprzedaży energii elektrycznej. Zawiera on gotowe klauzule umowne, opracowane jednostronnie przez Zakład i wprowadzane do stosowania z góry, bez jakiegokolwiek możliwości ich negocjowania przez konsumentów. Dokument ten ma zatem charakter wzorca umownego, w rozumieniu art. 384 § 1 *k.c.* Stosownie do jego treści „ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzory umów, regulaminy wiążą drugą stronę, jeżeli zostały jej doręczone przy zawarciu umowy”.

Jednocześnie w toku postępowania ustalono, że pomimo, iż w treści umowy znalazło się odesłanie do postanowień Taryfy Zakładu - w szczególności w zakresie sposobu rozliczeń i okresów rozliczeniowych oraz generalne „w sprawach nieokreślonych umową” w zakresie jakości, niezawodności, i ciągłości dostarczania i odbioru energii oraz odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy - odbiorcy indywidualni nie są informowani o odpowiednich jej postanowieniach, w szczególności Taryfa ta nie jest im dostarczana przy zawieraniu umowy. Oznacza to, że odbiorca otrzymując do podpisu umowę sprzedaży energii elektrycznej, nie ma możliwości zapoznania się z wszystkimi jej postanowieniami.

Zakład, jako profesjonalista, powinien rzetelnie traktować swoje obowiązki wobec słabszej strony umowy – konsumenta. W tym celu niezbędne jest przedstawienie mu pełnego tekstu umowy, co pozwoli na zapoznanie się i zrozumienie wszystkich jej postanowień. Stosowne obowiązki w tym zakresie zostały wyraźnie nałożone na Zakład *ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne* (Dz. U. Nr 54, poz. 348, z późn. zm.) – zwaną dalej „*Prawem energetycznym*” oraz wydanymi na jej podstawie i powołanymi wcześniej rozporządzeniami wykonawczymi, tj.: *rozporządzeniem przyłączeniowym* oraz *rozporządzeniem taryfowym*.

Podstawowe znaczenie ma przepis art. 5 ust. 2 *Prawa energetycznego*, zgodnie z którym umowy mające za przedmiot przesył i sprzedaż energii elektrycznej „*powinny uwzględniać zasady określone w ustawie i warunki ustalone w koncesjach oraz zawierać co najmniej (...) postanowienia dotyczące (m.in.): podziału na okresy umowne, sposobu rozliczeń, odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, standardów jakościowych, warunków zapewnienia niezawodności i ciągłości dostarczania*”. Jak jednoznacznie wynika z tego przepisu, każde przedsiębiorstwo energetyczne musi zawrzeć w

swoich umowach dostawy energii elektrycznej wszystkie wymienione w nim elementy (postanowienia). Dodać należy, że przepis ten ma charakter bezwzględnie obowiązujący, co - przy jego kategorycznej treści, wyrażającej się w sformułowaniach „powinny” lub „zawierać co najmniej” – oznacza, że Zakład nie ma żadnego zakresu swobody i winien go uwzględnić w stosowanych umowach, zwłaszcza w umowach z konsumentami. Taki obowiązek prawny potwierdza również przepis § 13 *rozporządzenia przyłączeniowego*, stosownie do którego „*umowa sprzedaży energii elektrycznej zawierana (z odbiorcą) przez przedsiębiorstwo energetyczne (...), powinna określać w szczególności: (...),*

- *standardy jakościowe obsługi odbiorców,*
- *(...) sposoby prowadzenia rozliczeń i obliczania należności oraz terminy regulowania należności,*
- *obowiązki i prawa stron w zakresie odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, a w szczególności standardów jakościowych obsługi odbiorców (...)."*

Obowiązek informowania odbiorców w powyższej materii nakłada także na Zakład § 45 pkt 10 i 11 *rozporządzenia taryfowego*.

Sąd Antymonopolowy (obecnie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów) oceniając analogiczny do niniejszego stan faktyczny sprawy – w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 kwietnia 2002 r., sygn. XVII Ama 81/01 - wychodząc z definicji zawartej w art. 3 pkt 17 ustawy *Prawo energetyczne*, zgodnie z którą „*taryfa jest to zbiór cen i stawek opłat oraz warunków ich stosowania, opracowany przez przedsiębiorstwo energetyczne i wprowadzany jako obowiązujący dla określonych w nim odbiorców w trybie określonym ustawą*” - stanął na stanowisku, że do uregulowań Taryfy wykraczających poza elementy jej definicji ustawowej stosować należy przepisy kodeksu cywilnego, w tym również dotyczące wzorców umów.

Potwierdza to, cytowana wcześniej treść art. 384 § 1 k.c., a nadto jego § 2 stanowiący, iż „*w razie gdy posługiwanie się wzorcem jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyjęte, wiąże on także wtedy, gdy druga strona mogła się z łatwością dowiedzieć o jego treści. Nie dotyczy to jednak umów zawieranych z udziałem konsumentów, z wyjątkiem umów powszechnie zawieranych w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego*”.

Zdaniem Sądu, wyrażonym w powołanym wyżej wyroku z dnia 17 kwietnia 2002 r.: „*zwyczajem przedsiębiorstw energetycznych jest oferowanie odbiorcom energii adhezyjnej formy zawierania umów sprzedaży energii poprzez zaakceptowanie przez nich treści doręzonego im wzorca umowy sprzedaży*” - co ma miejsce również w analizowanym stanie faktycznym sprawy. Kontynuując, Sąd podniósł, iż „*nie podlega kwestii, że umowa taka nie należy do umów zawieranych powszechnie w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego (...). Zakład miał więc obowiązek wynikający z treści art. 384 § 1 w zw. z art. 384 § 2 k.c. doręczyć wszystkie postanowienia wzorca umowy przy jej zawarciu. Obowiązku tego nie dopełnił, skoro w odniesieniu do części klauzul umownych jedynie powołał się na treść swojej taryfy zawierającej - jak wykazano - również postanowienia wzorca umownego. Taryfy tej nie doręczył drugiej stronie umowy (konsumentowi) uznając, że ta mogła z łatwością dowiedzieć się o jej treści. Takie postępowanie w obrocie z konsumentami stanowi naruszenie treści cytowanego przepisu art. 384 § 1 i 2 k.c. i uznane być musi za nielegalne. Jednocześnie przedstawione postępowanie, gdy chodzi o monopolistę, stanowi przejaw nadużycia pozycji dominującej na rynku i tym samym mieści*

się w ogólnej definicji nienazwanych praktyk monopolistycznych określonych w art. 8 ust. 1 ustawy o ochronie (...)”.

W stanie faktycznym niniejszej sprawy - jak wynika z treści cytowanych zapisów § 3 ust. 2 i § 9 ust. 4 lit. c) umowy stosowanej przez Zakład (pkt 1 i 2 opisu stanu faktycznego), przy jednoczesnym braku innych postanowień w tej materii - pełną wiedzę w zakresie sposobu rozliczeń i okresów rozliczeniowych oraz jakości, niezawodności, i ciągłości dostarczania i odbioru energii i odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, dostarcza konsumentom wyłącznie Taryfa. Taryfa - jak ustalono w toku postępowania - nie jest konsumentom dostarczana przy zawieraniu umowy i obowiązek jej dostarczenia nie wynika z treści umowy.

Dodatkowo treść cytowanych zapisów: § 9 ust. 1 w zw. z § 9 ust. 2 umowy (pkt 3 i 4 opisu stanu faktycznego) dowodzi, że zmiana postanowień Taryfy, m.in. w zakresie powyższych regulacji umownych, nie wymaga zmiany umowy, w formie przewidzianego w niej pisemnego aneksu. Zmiany dokonują się bowiem w sposób automatyczny, a więc bez konieczności dokonywania jakichkolwiek zawiadomień.

Należy także wskazać, iż z samej treści tytułów rozdziału 6 „*Bonifikaty i upusty za niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców*” oraz rozdziału 7 Taryfy „*Oplaty za nielegalny pobór energii elektrycznej*”, wynika, iż Taryfa reguluje kwestie przedmiotowo istotne dla stron umowy.

Przyjąć zatem należy, że postanowienia wzorca umowy kierowanego przez Zakład do konsumentów znajdują się nie tylko w samym wzorcu umowy ale również w Taryfie, do której wzorzec się odwołuje. Taryfa Zakładu nie może być zatem traktowana wyłącznie jako „*zbiór cen i stawek opłat oraz warunków ich stosowania, opracowany przez przedsiębiorstwo energetyczne* – jak stanowi cytowany już w wyroku Sądu art. 3 pkt 17 *Prawa energetycznego*, lecz jako wzorzec umowy - w rozumieniu również cytowanego art. 384 § 1 *k.c.* - a to w zakresie, w jakim Taryfa ta reguluje prawa i obowiązki stron umowy.

Organ antymonopolowy - mając na uwadze to, że Zakład przedkładając konsumentom do podpisania umowy sprzedaży energii, w świetle których podstawowe i analizowane powyżej prawa i obowiązki stron reguluje Taryfa, a ta nie jest konsumentom dostarczana i której zmiana nie wymaga zmiany postanowień umowy - ostatecznie uznał, że Zakład nadużył pozycji dominującej na lokalnym rynku dostarczania energii elektrycznej, naruszając przepis art. 8 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)* i orzekł, jak w pkt 1 sentencji.

Uwzględniając natomiast, że w toku postępowania antymonopolowego – jeszcze przed wydaniem niniejszej decyzji – Zakład uzupełnił treść wzorca umowy sprzedaży energii elektrycznej i zmiany te wprowadził w życie, organ antymonopolowy uznał, iż zastosowanie w tym wypadku znajduje przepis art. 10 ust. 1 i 2 *ustawy o ochronie (...)*, w świetle którego - jeżeli zachowanie rynkowe przedsiębiorcy przestało naruszać zakazy określone w art. 5 lub art. 8, Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.

Organ antymonopolowy wziął bowiem pod uwagę, iż Zakład - pismami z dnia 14 sierpnia oraz 11 września 2003 r. – poinformował o wprowadzeniu następujących uzupełnień i zmian we wzorcu umowy:

- § 2 ust. 3: „*układ pomiarowo – rozliczeniowy instaluje na swój koszt Przedsiębiorstwo Energetyczne, natomiast Odbiorca ponosi odpowiedzialność materialną za jego zawinione zniszczenie*”.
- § 3 ust. 3: „*moc umowna, w granicach mocy przyłączeniowej, zamawiana jest pisemnie do 31 marca każdego roku, w jednakowej wielkości na wszystkie miesiące roku taryfowego. Brak zamówienia mocy w wyżej wymienionym terminie jest równoznaczny z zamówieniem mocy na następny rok taryfowy w dotychczasowej wysokości*”.
- § 4 ust. 1: „*Przedsiębiorstwo Energetyczne zobowiązuje się do zapewnienia w szczególności następujących podstawowych standardów jakościowych:*
 - a) *częstotliwość 50 Hz z maksymalnymi odchyleniami od – 0,5 Hz do + 0,2 Hz,*
 - b) *napięcia znamionowego dla odbiorcy zasilanego:*
 - *jednofazowo 230 V z maksymalnymi odchyleniami od – 10 % do + 5 %*
 - *trójfazowo 400 V z maksymalnymi odchyleniami od – 10 % do + 5 %.*

W pozostałym zakresie Przedsiębiorstwo Energetyczne zobowiązuje się do przestrzegania standardów jakościowych obsługi odbiorców oraz energii elektrycznej – określonych w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 25 września 2000 r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączania (...) lub innych powszechnie obowiązujących przepisach prawa”.
- § 4 ust. 2: „*Odbiorca zobowiązuje się w szczególności do terminowego wplacania należności określonych w otrzymanych fakturach (blankietach), opłat dodatkowych należnych Przedsiębiorstwu Energetycznemu, a wynikających z Taryfy, bezwzględnego powiadamiania Przedsiębiorstwa Energetycznego o objawach nieprawidłowej pracy układu pomiarowo – rozliczeniowego, zerwaniu plomb nałożonych przez Przedsiębiorstwo Energetyczne i organ administracji miar, wszelkich zmianach mających wpływ na rozliczenia za energię elektryczną, a także umożliwienia Przedsiębiorstwu Energetycznemu dostępu do pomieszczeń, przez które prowadzona jest instalacja elektryczna, z której możliwy jest pobór energii elektrycznej w sposób niemierzony. W pozostałym zakresie Odbiorca zobowiązuje się do przestrzegania obowiązków – określonych w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 25 września 2000 r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączania (...) lub innych powszechnie obowiązujących przepisach prawa*”.
- § 5 ust. 1: „*Odbiorca oświadcza, że energię elektryczną będzie zużywał na potrzeby Zmiana charakteru wykorzystania energii elektrycznej przez Odbiorcę wymaga zmiany warunków Umowy z inicjatywy Odbiorcy. Niedopełnienie powyższego obowiązku może skutkować wypowiedzeniem Umowy w trybie określonym w § 9 ust. 2a)*”.
- § 5 ust. 2: „*Odbiorcę zalicza się do grupy taryfowej Grupa taryfowa może być zmieniona na pisemny wniosek Odbiorcy, po spełnieniu przez Odbiorcę warunków technicznych, za zgodą Przedsiębiorstwa Energetycznego, raz na 12 miesięcy*”.
- § 6 ust. 1: „*rozliczenia za dostarczanie energii elektrycznej i usługi przesyłowe odbywać się będą w okresach rozliczeniowych na podstawie odczytów liczników,*

według zasad, cen i stawek opłat zawartych w Taryfie Przedsiębiorstwa Energetycznego w terminie płatności ustalonym w fakturze przez Przedsiębiorstwo Energetyczne. Termin ten nie może być krótszy niż 7 dni od daty dostarczenia faktury do Odbiorcy. Dopuszcza się możliwość prowadzenia łącznych rozliczeń dla więcej niż jednego miejsca dostarczania energii elektrycznej”.

- § 6 ust. 2 zd. 1 i 2: „rozliczenia za energię elektryczną i świadczone usługi przesyłowe przeprowadza się w okresie sześciomiesięcznym/dwunastomiesięcznym, z pobieraniem miesięcznych/dwumiesięcznych opłat w wysokości określonej na podstawie prognozowanego zużycia w tym okresie. Jeżeli w wyniku wnoszenia opłat przez Odbiorcę powstanie nadpłata lub niedopłata za pobraną energię elektryczną, wówczas nadpłata podlega zaliczeniu na poczet płatności ustalonych na najbliższy okres rozliczeniowy, o ile Odbiorca nie zażąda jej zwrotu, natomiast niedopłata doliczana jest do pierwszego rachunku, ustalonego dla najbliższego okresu rozliczeniowego”.
- § 6 ust. 3: „w przypadku zmiany cen i stawek opłat w aktualnie obowiązującej Taryfie lub wprowadzenia nowej Taryfy dla energii elektrycznej w czasie trwania okresu rozliczeniowego, ilość energii elektrycznej dostarczonej Odbiorcy w okresie od dnia ostatniego odczytu do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie nowej Taryfy, będzie wyliczony w oparciu o średniodobowe zużycie energii elektrycznej w tym okresie rozliczeniowym, o ile Odbiorca nie zgłosi stanu licznika na dzień zmiany Taryfy”.
- § 6 ust. 4: „w przypadku, gdy w wyniku błędu pomiaru lub odczytu ilość zużytej energii elektrycznej widniejąca na fakturze nie odpowiada ilości energii elektrycznej zużytej faktycznie, Przedsiębiorstwo Energetyczne dokonuje korekty rozliczeń. Korekta obejmuje cały okres rozliczeniowy lub okres w którym występowały stwierdzone nieprawidłowości i błędy”.
- § 6 ust. 6: „za datę dotrzymania terminu płatności określonego na fakturze (blankiecie wpłaty), przy wpłatach gotówkowych uznaje się dzień wpłaty w kasie Przedsiębiorstwa Energetycznego lub kasie innego uprawnionego podmiotu przyjmującego wpłaty za energię elektryczną, natomiast przy zapłacie należności przelewem, dzień wpływu środków pieniężnych na konto Przedsiębiorstwa Energetycznego”.
- § 7 ust. 1: „Przedsiębiorstwo Energetyczne przyjmuje zgłoszenia i reklamacje oraz udziela informacji w zakresie stosowania Umowy w siedzibie jednostki organizacyjnej właściwej terytorialnie dla danego Odbiorcy pisemnie lub ustnie. Załatwienie reklamacji następuje w takiej formie, w jakiej została wniesiona (pisemnie lub ustnie)”.
- § 7 ust. 2: „wnioski dotyczące upustów i bonifikat należnych Odbiorcy z tytułu niedotrzymania standardów jakościowych energii elektrycznej i obsługi odbiorców oraz reklamacje w sprawie rozliczeń Odbiorca składa w formie pisemnej”.
- § 7 ust. 3: „Odbiorca ma prawo żądać od Przedsiębiorstwa Energetycznego sprawdzenia prawidłowości działania układu pomiarowo – rozliczeniowego oraz laboratoryjnego sprawdzenia prawidłowości jego działania. Odbiorca pokrywa koszty sprawdzenia prawidłowości działania układu pomiarowo – rozliczeniowego oraz badania laboratoryjnego tylko w przypadku, gdy w wyniku tego badania nie stwierdzono nieprawidłowości w działaniu. W przeciwnym przypadku koszty te ponosi Przedsiębiorstwo Energetyczne”.
- § 7 ust. 4: „Przedsiębiorstwo Energetyczne może wstrzymać dostarczanie energii elektrycznej w przypadku gdy:

- a) w wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, że instalacja znajdująca się u Odbiorcy stwarza bezpośrednie zagrożenie dla życia, zdrowia albo środowiska,
 - b) Odbiorca zwleka z zapłatą należności wynikającej z faktury za energię elektryczną co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, pomimo uprzedniego powiadomienia na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy i wyznaczenia dodatkowego, dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności,
 - c) Odbiorca nie wyrazi zgody na zainstalowanie przedpłatowego układu pomiarowo – rozliczeniowego, jeżeli zaistniały warunki określone odrębnymi przepisami,
 - d) Odbiorca pobiera nielegalnie energię elektryczną”.
- § 7 ust. 5: „Przedsiębiorstwo Energetyczne, w przypadku nielegalnego pobierania energii elektrycznej przez Odbiorcę, pobierać będzie opłaty w wysokości określonej w Taryfie lub dochodzić będzie odszkodowania na zasadach ogólnych”.
 - § 7 ust. 6: „wznowienie dostarczania energii elektrycznej, wstrzymanej z powodów określonych w punkcie 4, następuje jeżeli ustaną przyczyny uzasadniające jej wstrzymanie”.
 - § 7 ust. 7: „Przedsiębiorstwo Energetyczne ponosi odpowiedzialność za niedostarczenie energii z wyłączeniem:
 - a) działania siły wyższej albo wyłącznej winy Odbiorcy lub osoby trzeciej,
 - b) niezawinionej awarii w sieci elektroenergetycznej przez czas niezbędny do jej usunięcia oraz w wypadku ograniczeń w dostawie energii elektrycznej w związku z zagrożeniem życia, zdrowia lub mienia,
 - c) prawomocnego orzeczenia sądu albo ostatecznej decyzji organu władzy lub administracji rządowej (samorządowej)”.
 - §11 ust. 3: „Taryfa dla energii elektrycznej obowiązująca Odbiorców obsługiwanych przez Przedsiębiorstwo Energetyczne zatwierdzana jest przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki i publikowana w Biuletynie Urzędu Regulacji Energetyki. Taryfa dostępna jest również bezpłatnie w Biurach Obsługi Klienta oraz na stronach internetowych Przedsiębiorstwa Energetycznego www.zek.pl.”.

W ocenie organu antymonopolowego, Zakład - wprowadzając do wzorca umowy powyższe zapisy - uzupełnił jego treść o nowe lub zmodyfikowane postanowienia, bezwzględnie wymagane na podstawie przepisów powyżej cytowanych art. 5 *Prawa energetycznego* oraz § 13 *rozporządzenia przyłączeniowego*. Część tych postanowień wskazuje wprawdzie nadal na Taryfę Zakładu, jako akt uzupełniający ich treść - jednak sam wzorzec umowy w obecnym jego kształcie zawiera kompletną i wyczerpującą regulację praw i obowiązków stron umowy. Odesłanie do Taryfy dotyczy natomiast zakresu informacji mieszczącego się w normatywnej definicji Taryfy - a więc wysokości cen i stawek opłat - i nie odnosi się do przedmiotowo istotnych warunków umów.

Powyższe – zmienione i uzupełnione - postanowienia zostały uwzględnione przez Zakład w:

- nowym, zmienionym wzorcu umowy sprzedaży energii elektrycznej, zawieranej z nowymi odbiorcami,

- informacji dostarczanej dotychczasowym odbiorcom energii, do której załączany jest nowy aktualny wzorzec, w oparciu o który Zakład wyraża gotowość zawierania z nimi umów,

Na dowód, iż zmiany te zostały faktycznie wprowadzone w życie - Zakład przedłożył:

- kopię trzech umów sprzedaży energii elektrycznej nr: 4504/A/2003, 4499/A/2003/0, 4500/A/2003/0, faktycznie zawartych z nowymi odbiorcami w dniu 25 września 2003 r.,
- kopię dowodu nadania listów zwykłych z dnia 26 września 2003 r. wraz z przykładową informacją (do której załączany jest nowy aktualny wzorzec), faktycznie wysłaną do dotychczasowego odbiorcy energii w dniu 26 września 2003 r.

Uwzględniając powyższe organ antymonopolowy uznał, iż Zakład - ostatecznie w dniu 26 września 2003 r. - zaniechał stosowania stwierdzonych praktyk ograniczających konkurencję.

Mając powyższe na uwadze organ antymonopolowy orzekł, jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)* w związku z art. 479²⁸ § 2 *k.p.c.* – od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Krakowie, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia.

Z upoważnienia Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Krakowie
Barbara du Vall

Otrzymuje:

1. Kancelaria Radców Prawnych: Sławomir Sasiński i Agnieszka Skrzypulec
ul. Bałuckiego 21/1a 30 – 318 Kraków
- pełnomocnicy Zakładu Energetycznego Kraków,
2. RKR – a/a.